

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 183/03-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti L. Š., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 690/02 (pôvodne pod sp. zn. 13 C 108/96) na neverejnom zasadnutí 28. januára 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 108/96 p o r u š i l základné právo L. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. L. Š. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania L. Š. v sume 8 796 Sk (slovom osemtisíc sedemstodevät' desiatšesť slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti L. Š. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 183/03-37 z 22. októbra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť L. Š., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“) pri prerokovaní jeho vzájomného návrhu podaného 6. marca 1996 v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 690/02 (pôvodne pod sp. zn. 13 C 108/96). Právna zástupkyňa sťažovateľa jeho sťažnosť doplnila podaním zo 6. októbra 2003.

Podľa sťažovateľa sa okresný súd vzájomným návrhom vôbec nezaoberal od jeho podania až do 19. októbra 1999, keď vyniesol v predmetnej veci rozsudok, ktorým bol vzájomný návrh sťažovateľa vylúčený na samostatné konanie. Aj napriek skutočnosti, že

okresný súd uvedeným rozsudkom vylúčil vec na samostatné konanie [uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 89/00-69 z 18. apríla 2000 bolo potvrdené rozhodnutie o vylúčení veci na samostatné konanie], okresný súd prideliť spisovú značku konaniu o vzájomnom návrhu sťažovateľa až v roku 2002 (sp. zn. 13 C 690/02). Teda viac než dva roky sa podľa sťažovateľa okresný súd bez akýchkoľvek pochybností uvedenou vecou nezaoberal, dokonca ju ani nevedol pod spisovou značkou. Napriek tomu, že sa sťažovateľ na okresnom súde sťažoval na prietahy v konaní už 24. októbra 2002, až dosiaľ vo veci nebolo nariadené ani jedno pojednávanie. Listom z 9. mája 2003 podal sťažovateľ opakovane sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní.

Dňa 27. septembra 2002 sťažovateľ podal okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia. Následne okresný súd odstúpil vec Okresnému súdu Košice II ako miestne príslušnému súdu, ktorý s postúpením veci nesúhlasil. Krajský súd vo veci miestnej príslušnosti rozhodol, že na konanie o návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia je miestne príslušný okresný súd. Keďže okresný súd vo veci vydania predbežného opatrenia nekonal, sťažovateľ „v úsilí domôcť sa dočasnej úpravy“ svoj návrh na vydanie predbežného opatrenia z 27. septembra 2002 vzal 12. decembra 2002 späť a v rovnaký deň podal nový návrh na vydanie predbežného opatrenia. Okresný súd uznesením z 8. januára 2003 konanie o vydanie predbežného opatrenia zastavil pre listispendenciu. Uznesením z 3. júna 2003 krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uznesením z 22. júla 2003 okresný súd konanie o vydanie predbežného opatrenia zastavil. Uznesením z 2. septembra 2003 okresný súd upravil výrok uznesenia z 22. júla 2003, a to tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Konanie okresného súdu v predmetnej veci napriek skutočnosti, že vec bola dvakrát v priebehu posledného roka predložená krajskému súdu, nepovažuje sťažovateľ za efektívne a také, ktoré by smerovalo k odstráneniu právnej neistoty. Navyše, efektívnejšou a koordinovanejšou činnosťou okresného súdu bolo podľa sťažovateľa možné predísť rozhodovaniu odvolacieho súdu.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že on svojím postupom neprispel k neprimeranej dĺžke konania a skutočnosť, že v roku 2002 podal opakovane návrh na vydanie predbežného opatrenia, mu nemôže byť pričítaná na ťarchu, pretože tento postup v celkovej dĺžke konania nespôsobil nijaké významné zdržanie a bolo len výrazom sťažovateľovej zúfalej snahy domôcť sa aspoň predbežnej úpravy pomerov, ktorých sa jeho návrh zo 6. marca 1996 týka.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľ vo svojom podaní zo 6. októbra 2003 žiadal, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že *„Právo sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov 3, 5 a 8 bolo postupom Okresného súdu Košice I vo veci vedenej pôvodne pod sp. zn. 13 C 108/96 v súčasnosti pod sp. zn. 13 C 690/02 porušené.*

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice I konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 13 C 390/02 bez prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 60.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania“.

Vo svojom podaní sťažovateľ zdôvodnil požadované finančné zadosťučinenie tak, že dĺžka konania *„od podania návrhu až doposiaľ bez toho, aby sa okresný súd zaoberal meritom veci je ničím neospravedlňiteľná a nezdôvodniteľná. Sťažovateľ za obzvlášť významnú považuje tú skutočnosť, že od 6. 3. 1996 až do 24. 10. 2002 nebolo o návrhu sťažovateľa konané vôbec. Sťažovateľ je v situácii, keď po uplynutí doby 7 a pol roka sa v jeho veci meritórne doposiaľ nezačalo konať“.*

Sťažovateľ ústavnému súdu predložil taktiež fotokópie listov okresného súdu z 13. novembra 2002, 7. februára 2003 a 2. apríla 2003 preukazujúcich využitie účinného právneho prostriedku nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 17 zákona Slovenskej

národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Okresný súd v písomnom vyjadrení k sťažnosti č. Spr 2316/03 z 1. júla 2003 uviedol: „Nárok sťažovateľa na zaplatenie 113.753,50 Sk s prísl. bol pôvodne uplatnený ako protinávrh v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 13 C 108/96.

Až pri meritórnom rozhodnutí vo veci 13 C 108/96 bol protinávrh vylúčený na samostatné konanie a bol zapísaný pod nové číslo 13 C 690/02.

Sťažovateľ tento protinávrh upresnil až podaním došlým súdu dňa 21. 8. 2001. Podaním doručeným súdu dňa 22. 5. 2002 požiadal o pristúpenie ďalších účastníkov do konania a dňa 12. 12. 2002 žiadal o vydanie predbežného opatrenia. Uznesením 13 C 690/02-54 zo dňa 8. 1. 2003 bolo konanie o vydanie predbežného opatrenia zastavené podľa ust. § 83 O. s. p.

V dôsledku odvolania podaného sťažovateľom, Krajský súd v Košiciach zrušil uznesenie súdu prvého stupňa.

Vo veci doposiaľ nebol vytyčený termín pojednávania vzhľadom na procesné podania sťažovateľa.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa ústavnému súdu na základe jeho výzvy listom z 25. novembra 2003 oznámila, že sťažovateľ „netrvá na ústnom pojednávaní v tejto veci a súhlasí s tým, aby ústavný súd od ústneho pojednávania upustil“.

Okresný súd vo svojej odpovedi z 26. novembra 2003 na výzvu ústavného súdu uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože podľa neho od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúcich súdnych spisov (podaný vzájomný návrh bol od 6. marca 1996 vedený v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 108/96, následne bol rozsudkom okresného súdu č. k. 13 C 108/96-47 z 19. októbra 1999 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 13 Co 89/00-69 z 18. apríla 2000 vylúčený na samostatné konanie a až na základe pokynu vo veci konajúcej sudkyne 25. júla 2002 zapísaný do registra pod samostatnou sp. zn. 13 C 690/02) ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Návrhom zo 7. februára 1996 doručeným Obvodnému súdu Košice 1 (neskôr Okresný súd Košice I) 8. februára 1996 sa H. A., rod. Š., bytom K. (ďalej len „navrhovateľka“) proti odporcovi (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľovi) domáhala, aby okresný súd namiesto sťažovateľa udelil súhlas na výstavbu garáže na ich pozemku parc. č. 1296/2 v kat. území K. – S. pri rodinnom dome v K. (ďalej len „rodinný dom“).

Okresný súd zaslal predmetný návrh na vyjadrenie sťažovateľovi. Sťažovateľ sa k návrhu vyjadril podaním zo 6. marca 1996 doručeným okresnému súdu v ten istý deň. V uvedenom podaní zároveň v zmysle § 97 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) uplatnil proti navrhovateľke svoje práva vzájomným návrhom. Návrh však smeroval aj proti matke sťažovateľa a navrhovateľky – A. Š., ktorá bývala v rodinnom dome na základe dohody s navrhovateľkou.

Sťažovateľ žiadal uložiť A. Š. povinnosť vystáť sa z rodinného domu do troch dní od právoplatnosti rozsudku, uložiť A. Š. a navrhovateľke spoločne a nerozdielne povinnosť uviesť do pôvodného stavu záhradu na parc. č. 1296/2 v kat. území K. – S. pri rodinnom dome a nahradiť sťažovateľovi škodu spôsobenú činnosťou súvisiacou s výstavbou garáže na uvedenom pozemku, ako aj uložiť A. Š. a navrhovateľke povinnosť

spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi náklady na plnenia spojené s užívaním časti rodinného domu a náklady na jeho opravy a údržbu.

Okresný súd vyzval 7. marca 1996 sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podaný vzájomný návrh. Sťažovateľ 20. marca 1996 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd uznesením č. k. 13 C 108/96-14 z 3. apríla 1996 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené 17. apríla 1996.

Podaním z 10. júla 1996 doručeným okresnému súdu v ten istý deň rozšíril sťažovateľ svoj vzájomný návrh domáhajúc sa vyporiadania podielového spoluvlastníctva k rodinnému domu a pozemku parc. č. 1296/2 v kat. území K. – S. v K. medzi ním a navrhovateľkou.

Pokynom súdnej kancelárie z 27. marca 1998 uložila vo veci konajúca sudkyňa predvolať účastníkov konania na pojednávanie, ktorého termín vytýčila na 27. máj 1998. Pojednávanie bolo 27. mája 1998 odročené na 9. september 1998 kvôli neúčasti navrhovateľky, ktorá následne svoju neúčasť ospravedlnila a okresnému súdu doručila aj plnomocenstvo na jej zastupovanie v predmetnom spore zvolenou právnu zástupkyňou.

Pojednávanie bolo 9. septembra 1998 kvôli neúčasti navrhovateľky, jej právnej zástupkyne aj sťažovateľa odročené na 25. november 1998. Na pojednávaní 25. novembra 1998 vypočul okresný súd oboch účastníkov konania a zároveň upozornil sťažovateľa, že jeho vzájomný návrh zo 6. marca 1996 je potrebné „*v petite špecifikovať tak, aby bolo z neho zrejmé, čoho sa domáha, v akej výške a voči komu*“. Pojednávanie bolo následne odročené na 20. január 1999.

Podaním z 11. januára 1999 doručeným okresnému súdu v ten istý deň zobral sťažovateľ vzájomný návrh na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k rodinnému domu a pozemku parc. č. 1296/2 v kat. území K. – S. v K. medzi ním a žalobkyňou

(v podaní z 10. júla 1996) späť. Sčasti tiež upresnil petit vzájomného návrhu zo 6. marca 1996.

Pojednávanie bolo 20. januára 1999 odročené na žiadosť právnej zástupkyne navrhovateľky, ktorá sa ospravedlnila za neúčast' z dôvodu práceneschopnosti a žiadala pojednávanie odročiť.

Na pojednávaní 17. marca 1999 doplnil okresný súd dokazovanie. Následne vyzval sťažovateľa na upresnenie petitu jeho vzájomného návrhu vzhľadom na existenciu troch podaní (zo 6. marca 1996, z 10. júla 1996 a z 11. januára 1999). Sťažovateľ uviedol, že trvá na návrhu v rozsahu svojho podania z 11. januára 1999, v ktorom *„žiadal zaviazať navrhovateľku a svoju matku A. Š. na platenie 3.500,- Sk mesačne počítajúc od 1. 11. 1994 do budúca“*. Okresný súd pojednávanie následne odročil s tým, že sťažovateľovi uložil v lehote 10 dní špecifikovať vzájomný návrh a *„upresniť voči komu tento smeruje“*.

V priebehu mesiacov marec až máj 1999 zabezpečoval okresný súd spisový materiál týkajúci sa stavebného konania ohľadom stavby garáže na pozemku parc. č. 1296/2 v kat. území K. – S. pri rodinnom dome.

Pokynom súdnej kancelárii z 2. septembra 1999 uložila vo veci konajúca sudkyňa predvolať účastníkov konania na pojednávanie, ktorého termín vytýčila na 19. október 1999. Na pojednávaní, ktorého sa sťažovateľ nezúčastnil (následne svoju neúčast' ospravedlnil zdravotnými dôvodmi), bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd žalobe vyhovel a vzájomné návrhy sťažovateľa vylúčil na samostatné konanie. Písomné vyhotovenie rozsudku č. k. 13 C 108/96-47 z 19. októbra 1999 bolo právnej zástupkyňi navrhovateľky doručené 23. novembra 1999 a sťažovateľovi 1. decembra 1999.

Podaním doručeným okresnému súdu 13. decembra 1999 podal sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu č. k. 13 C 108/96-47 z 19. októbra 1999 odvolanie, ktorého dôvody doplnil prostredníctvom svojho právneho zástupcu v podaní doručenom okresnému súdu 13. januára 2000.

Okresný súd zaslal 28. januára 2000 odvolanie na vyjadrenie navrhovateľke. Vyjadrenie navrhovateľky bolo okresnému súdu doručené 16. februára 2000. Okresný súd predložil vec na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu 24. februára 2000.

Krajský súd uznesením č. k. 13 Co 89/00-69 z 18. apríla 2000 odvolanie sťažovateľa v časti týkajúcej sa výroku o vylúčení jeho vzájomných návrhov na samostatné konanie odmietol. Rozhodnutie bolo okresnému súdu doručené 22. mája 2000 a právnym zástupcom účastníkov konania ho okresný súd doručil 26. mája 2000.

Podaním z 5. februára 2001 doručeným okresnému súdu 6. februára 2001 navrhovateľka oznámila, že sťažovateľ previedol svoj spoluvlastnícky podiel na rodinnom dome a príslahlom pozemku na svojho syna S. Š., a navrhla zmenu účastníkov na strane žalovaného v konaní o udelenie súhlasu na výstavbu garáže.

Na pojednávaní konanom 14. februára 2001 právny zástupca sťažovateľa prehlásil, že okresnému súdu v lehote 10 dní oznámi, či sťažovateľ trvá na svojich vzájomných návrhoch (medzitým vylúčených na samostatné konanie), a doplní ich tak, aby zodpovedali zákonným náležitostiam podľa § 79 ods. 1 OSP.

Výzvou z 19. júla 2001 žiadal okresný súd oznámiť, či sťažovateľ súhlasí s navrhnutou zámenou na strane žalovaného. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu okresnému súdu 21. augusta 2001 doručil svoje podanie z 20. augusta 2001, v ktorom bližšie špecifikoval náklady súvisiace s opravou a údržbou nehnuteľnosti.

Sťažovateľ podaním z 15. apríla 2002 doručeným okresnému súdu v ten istý deň poukázal na svoje vzájomné návrhy, o ktorých sa nekoná, pričom žiadal oznámiť, či je ich potrebné ešte upresniť alebo doplniť.

Podaním z 21. mája 2002 sťažovateľ navrhol pripustiť do konania ďalších účastníkov, a to A. Š., bytom K., ako aj S. Š.

V spise sa ďalej nachádzalo (mimo spojených vecí) uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 108/96-105 z 25. júla 2002, ktorým okresný súd pripustil, aby do konania vstúpil na miesto doterajšieho odporcu – sťažovateľa ako odporca S. Š. Vo veci konajúca sudkyňa v ten istý deň uložila súdnej kancelárii zapísať vylúčený vzájomný návrh (návrhy) sťažovateľa do registra.

Podaním z 22. októbra 2002 sťažovateľ požiadal okresný súd o pridelenie advokáta JUDr. R. K. na jeho zastupovanie v predmetnom konaní.

Sťažovateľ podal 12. decembra 2002 okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia spolu so žiadosťou o odpustenie súdneho poplatku a „prípadné“ ustanovenie právneho zástupcu aj s vyplneným tlačivom – „Potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov a na ustanovenie právneho zástupcu...“.

Predseda okresného súdu listom č. Spr 2393/02 z 13. novembra 2002 odpovedal na sťažnosť sťažovateľa na prietahy v uvedenom konaní, pričom ju vyhodnotil ako neodôvodnenú.

Pokynom súdnej kancelárii zo 7. januára 2003 nechala vo veci konajúca sudkyňa vykonať viacero úkonov smerujúcich k príprave pojednávania v predmetnej veci.

Podľa úradného záznamu spísaného v predmetnej veci 8. januára 2003 vo veci konajúca sudkyňa zistila obsah pripojeného spisu vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13 Nc PO/32/2002 (predmetom tohto konania bol návrh na vydanie predbežného opatrenia), ako aj skutočnosť, že predmetný spis bol predložený 13. novembra 2002 na krajský súd z dôvodu nesúhlasu s postúpením tejto veci okresnému súdu.

Pokynom súdnej kancelárii z 8. januára 2003 nechala vo veci konajúca sudkyňa vyhotoviť uznesenie č. k. 13 C 690/02-54, ktorým konanie o vydanie predbežného opatrenia zastavila, a súčasne ho nechala doručiť účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom.

Sťažovateľ požiadal listom zo 7. januára 2003 doručeným okresnému súdu 8. januára 2003 o vytýčenie termínu pojednávania v predmetnej veci.

Listom z 10. januára 2003 sťažovateľ spolu so S. Š. okresnému súdu oznámil, že súhlasí, aby vstúpil do konania na strane navrhovateľa, a zároveň požiadal o spojenie veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. Ro 7864/97 s prejednávanou vecou do jedného konania, ako aj o vypočutie A. Š. ako svedka v tomto spore.

Okresný úrad Košice I, odbor sociálnych vecí, listom č. S 03/717 z 8. januára 2003 okresnému súdu oznámil, že sťažovateľ dávky sociálnej pomoci nepoberá. Okresný úrad práce Košice I listom č. 510/2003-OSPT z 10. januára 2003 odpovedal na výzvu okresného súdu. Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach, krajský dopravný inšpektorát, listom č. p.: KRP-28/DI-5-2003 z 15. januára 2003 okresnému súdu oznámilo, že sťažovateľ je vedený v ich evidencii ako držiteľ dvoch motorových vozidiel.

Podaním doručeným okresnému súdu 28. januára 2003 podal sťažovateľ odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania vo veci vydania predbežného opatrenia.

Listom z 21. januára 2003 sťažovateľ opätovne požiadal o spojenie predmetného konania s konaním vedeným na okresnom súde pod sp. zn. Ro 7864/97 (účastníčkou uvedeného konania na strane odporcu je A. Š.).

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom súdnej kancelárii z 23. januára 2003 predložiť krajskému súdu spis za účelom rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa. Krajskému súdu bol predmetný spis predložený 24. januára 2003.

Pokynom súdnej kancelárii z 28. apríla 2003 nechala predsedníčka senátu krajského súdu požiadať Okresný súd Košice II o predloženie ich spisu vedeného pod sp. zn. 13 Nc PO/32/02. Uznesením krajského súdu sp. zn. 14 Co 15/03-71 z 30. apríla 2003 bolo zrušené uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 690/02-54 z 8. januára 2003 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

Sťažovateľ svojím podaním z 3. februára 2003 požiadal okresný súd o ustanovenie súdneho znalca v predmetnej veci.

Listom doručeným okresnému súdu 5. februára 2003 JUDr. R. K. okresnému súdu oznámil, že sa so sťažovateľom na jeho žiadosť dohodol o ukončení zmluvy o poskytovaní právnej pomoci.

Pokynom súdnej kancelárie z 13. júna 2003 nechal vo veci konajúci sudca doručiť uznesenie krajského súdu č. k. 14 Co 15/03-71 z 30. apríla 2003 účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom.

Podpredsedníčka súdu listom č. Spr 2316/03 z 11. júna 2003 požiadala vo veci konajúcu sudkyňu o vyjadrenie k podaniu sťažovateľa došlému ústavnému súdu, ktoré jej v prílohe zaslala. Vo veci konajúca sudkyňa sa k podaniu sťažovateľa vyjadrila listom z 18. júna 2003.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti

prípade podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je vzájomný návrh v občianskoprávnej veci týkajúci sa nárokov vyplývajúcich z podielového spoluvlastníctva účastníkov konania k nehnuteľnostiam (rodinný dom aj pozemok). Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, avšak po skutkovej stránke možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú, vyžadujúcu si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré môže spôsobiť predĺženie konania. V prípade posudzovaného konania však okresný súd v merite veci vôbec nekonal.

B) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd hodnotí ako aktívne, sťažovateľ reagoval na výzvy okresného súdu, zúčastňoval sa jednotlivých pojednávaní a za účelom ochrany svojho základného práva využil v predmetnom konaní opravné prostriedky, ktoré mu zákon na jeho ochranu poskytuje. Ústavný súd napriek neschopnosti sťažovateľa odstrániť nedostatky jeho návrhu nehodnotil správanie sťažovateľa ako také, ktoré mohlo významnejšou mierou prispieť k spomaleniu postupu konania v predmetnej veci vzhľadom na jeho dĺžku, jeho stav prezentovaný urobenými procesnými úkonmi, ako aj na nižšie spomínané možnosti postupu okresného súdu uvedené v Občianskom súdnom poriadku.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Prvé z období nečinnosti okresného súdu začalo 3. apríla 1996, keď okresný súd uznesením č. k. 13 C 108/96-14 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, a trvalo dvadsaťtri mesiacov, teda až do 27. marca 1998, keď bol pokynom vo veci konajúceho sudcu vytyčený nový termín pojednávania vo veci. Ďalšie takmer deväťmesačné obdobie nečinnosti bolo ústavným súdom v rámci preskúmaného konania zistené v období od 22. mája 2000 (pokyn vo veci konajúceho sudcu na doručenie rozhodnutia krajského súdu č. k. 13 Co 89/00–69 z 18. apríla 2000 účastníkom konania) až do 14. februára 2001 (deň konania pojednávania v predmetnej veci). V poradí tretie obdobie nečinnosti okresného súdu trvalo viac ako 17 mesiacov, a to od 14. februára 2001 až do 25. júla 2002, keď okresný súd uznesením rozhodol o pripustení ďalšieho účastníka na strane navrhovateľa do konania. Posledným z období nečinnosti v predmetnom konaní bolo obdobie od 25. júla 2002 do 7. januára 2003, keď vo veci konajúci sudca nechal pokynom súdnej kancelárii vykonať viacero úkonov v predmetnej veci.

Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné prietahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Na podanie vzájomného návrhu podľa § 97 OSP sa vzťahujú všetky jeho ustanovenia, ktoré osobitne upravujú návrh, dôsledky jeho podania, odstraňovanie jeho nedostatkov, zmenu a späťvzatie. Avšak napriek tejto skutočnosti v predmetnej veci okresný súd nepostupoval plynulo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že prvý úkon okresného súdu v predmetnej veci bol vykonaný až na pojednávaní konanom 25. novembra 1998, t. j. po viac ako dvoch rokoch a siedmich mesiacoch, keď okresný súd sťažovateľa upozornil na nedostatky jeho návrhu (najmä petitu) a vyzval ho na ich odstránenie, ako aj skutočnosť, že v predmetnej veci okresný súd dosiaľ (po viac ako siedmich rokoch a deviatich mesiacoch) nepristúpil k prejednávaniu merita veci.

Keďže povinnosťou okresného súdu bolo v rámci konania dbať na ochranu práv účastníkov konania, jeho úlohou bolo aj zvoliť taký postup v konaní, ktorý by zabránil, aby

nesplnenie, resp. faktická nemožnosť splnenia procesných povinností zo strany účastníka konania zapríčinená napr. aj jeho neschopnosťou správne formulovať petit svojho návrhu spôsobili zásah do jeho základného práva. Vzhľadom na skutočnosť, že v predmetnom konaní bolo rozhodnuté o oslobodení sťažovateľa od platenia súdnych poplatkov a § 30 ods. 2 OSP priamo ustanovuje okresnému súdu aj možnosť v prípade, že to vyžaduje ochrana práv účastníka, ustanoviť mu v konaní zástupcu z radov advokátov, možno konštatovať, že v danom prípade existovala možnosť, ako vyriešiť vzniknutú situáciu (neschopnosť sťažovateľa samostatne odstrániť vady svojho návrhu) takým spôsobom, aby okresný súd mohol vo veci ďalej konať.

Podľa zistení ústavného súdu preskúmané konanie bolo postihnuté nielen nečinnosťou okresného súdu, ale aj jeho nesprávnym postupom v predmetnej veci (napr. uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 690/02-54 z 8. januára 2003 zrušené uznesením krajského súdu č. k. 14 Co 15/03-71 z 30. apríla 2003, nevydanie uznesenia o čiastočnom späťvzati návrhu sťažovateľom).

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako sedem rokov a deväť mesiacov. Z uvedenej doby podstatnú časť (takmer štyri roky a šesť mesiacov, t. j. teda viac ako polovicu) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným prietahom v konaní v dôsledku nečinnosti okresného súdu.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 60 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, pretože doba „*od podania návrhu až doposiaľ bez toho, aby sa okresný súd zaoberal meritom veci je ničím neospravedliteľná a nezdôvodniteľná. Sťažovateľ za obzvlášť významnú považuje tú skutočnosť, že od 6. 3. 1996 až do 24. 10. 2002 nebolo o návrhu sťažovateľa konané vôbec. Sťažovateľ je v situácii, keď po uplynutí doby 7 a pol roka sa v jeho veci meritórne doposiaľ nezačalo konať*“.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 40 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu dĺžku

zbytočných prietáhov v tomto konaní (štyri roky a šesť mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

4. Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom. Podľa zistenia ústavného súdu trovy konania pozostávali z dvoch úkonov právnej služby v uvedenom konaní (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd) vyčíslených ako jedna tretina výpočtového základu za dva úkony právnej služby 2 x 4 270 Sk spolu vo výške 8 540 Sk a paušálnej náhrady hotových výdavkov 2 x 128 Sk spolu vo výške 256 Sk v zmysle ustanovení § 13 ods. 8 v spojení s § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon právnej služby je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd - je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (III. ÚS 29/03, III. ÚS 34/03).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky výšku 12 811 Sk.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa náhradu trov konania spolu vo výške 8 796 Sk v súlade s platným právnym predpisom.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2004